

Vítr do plachet fouká, ale plavba je bezpečná jistoty, klasičnost a měkkost v novém románu Jirího Hajčeka

JOSEF CHUCHMA

Jirí Hajček je v povědomí docela široké čtenářské obce zapsán jako autor českého venkovu, neiluzivního náhledu na jeho minulost i současnost. Jeho romány *Selský baroko* či *Rybí kreu* jsou až jakýmisi synonymy této linie tuzemské polistopadové prózy. V jeho před-

posledním románu, *Destova hůl*, se venkovský živel opět vyskytuje, ale hlavním hrdinou je šestčtyřicetiletý správce pozemků při Jihočeské univerzitě Zbyněk Polecký.

Jirí Hajček:
*Plachetnice
na vlnětáh*
Host, 296 stran

S manželkou Terezou, učitelkou hudby, bydlí ve čtyřpokojovém bytě v centru Českých Budějovic. Zbyněk se profesně ponoří do majetkového sporu, který s příbuznými vede na venkově žijící Bohuna, jeho někdejší spolužačka, kamarádka z dětství a přítelkyně z mládí. Tematicky však *Destova hůl* cílí především na existenciální krizi středního věku s jeho pochyb-

nostmi, zda kdysi zvolené životní trasy a strategie byly ty pravé. Letošní román *Plachetnice na vlnětáh* na *Destovou hůl* v něm velmi volně navazuje. Tady se v krizi ocitá sedmáctýřicetiletá Marie Solecká, docentka anglicky psané literatury na Filozofické fakultě UK. Je sama ve velkém bytě v pražských Dejvicích, nebot dospělá dcera už žije jinde a manželství s byznysmenem Lu-

bošem se nedávno rozpadlo. Marie často dojíždí za stárnoucími a nemocnými rodiči do (fiktivní) jihočeské vesnice Pridonice, kde se vidá se sestrou Veronikou a jejím manželem Ladislavem, kteří žijí v nedaleké (nefiktivní) obci Markvartice.

Méně komfortně jsou na tom Veronika s Ladislavem, on jezdí po montážích, a když se jim odporoučí letitý automobil, mají problém potídit si jiné vozidlo, takže jim Marie nasazá-píjíci své subaru. Ale i manželé z Markvartice platí byt v Českém Krumlově, kam by rádi umístili slabnoucí rodiče, kteří se ne-

chtějí vzdat života ve venkovském příbytku, byt na jeho provoz už nemají energii. A tak v českokrumlovském polozařízeném kvartýru Marie občas přespí a o prázdninách onoho přelomo-

vého roku v něm bydlí celé týdny. Vše je v *Plachetnicích na vlnětáh* typické a povědomé – jak z hlediska obecného, tak z hlediska čtenáře znalého Hajčeko-vých děl. Kolik jen Marii, kvalifikovaných, profesionálně zdat-ných žen okolo paděšáky, jejíchž manžel se zbláznil do spolu-pracovnice o dvě generace mladší, mezi námi chodil! A nejdna z nich se přiblíží stejně jako Marie na dosah románu s mužem, který by mohl být jejím synem. Typický hajčkovský je motiv odrodilce, který se vrací do (jihočeské) vesnice, krajiny svého dětství, avšak cítí, jak je mu čím dál vzdálenější – a on ji!

Kdo v anonymitě (velko)města odvykl těsnému venkov-skému soužití, stává se cizincem – a je také tak místními vní-mán. Hajčkovský je i motiv dávnych pocitů křivd a nevyříze-ných úctů mezi obcí dané vesnice. A v neposlední řadě je zde staré známé hajčkovské vyprávění: přehledné, klidné, rea-listické. *Plachetnice na vlnětáh* jsou těmesečně zvlad-nutým textem, hladce plynoucím, předpokládáhlým, na ne-jednom místě citlivým. A titulní motiv s rumovými vlnětámi ke konci vyplave v nápadité a výmluvné situaci.

Provinciální zleřizitost

Da se v novince tak hojná typičnost považovat za osvědče-nou kvalitu, nebo uměleckou stagnaci? Bohužel, spíše za to druhé. Jde o román (mimořádně velmi úspěšný v žebříč-cích prodejů) v podstatě maloměstácky krotký. Mariny stavy popisuje uvěřitelně a ověřitelně, ale schází tu drasavost a na-lehavost. Autorův text můžeme přitovnat k jízdě v době od-pruzeném SUV po kocičích hlavách – houpe to, ale nedrnčá, bezpečnost zaručena. A čtenář z hlavního města, pokud má povahu a topografii toho místa v krvi, nemůže nepocítovat, jak instancně Hajčec Prahu líčí; jak mu autorův mnohem lépe sedí venkov, kam Marie zajíždí za rodiči a sestrou.

Pro srovnání: Nakladatelství Prostor vloni publikovalo prózu Eleny Ferrante *Temná dcera* a druhé české vydání jejího románu *Dny opusnutí*. Vyprávěčka *Dni opusnutí*, spisovatelka Olga, se nachází v obdobné situaci jako Marie Solecká: man-žel ji opusl, zůstává s dvěma dětmi, těžce se potýká s novou situací a hledá způsob, jak být sama sebou a za sebe, neodvo-zena od manžela.

Vyprávěčka *Temné dcery*, rozvedená univerzitní profesorka anglické literatury jménem Leda, má sedmáctýřicet jako do-centka Marie, dospělé dcery se odstěhovaly za otcem do Ka-muje si, jak jí takle situace po letech neustálého programování provozu vyhovuje. Ale současně onen klid umožní projevit se jejímu temnému, podvědomému já... Ferrante krize svých hrdi-nek podává ostře, vyprávěcky jdou v reflexi svého světa na děti-ní, někoho nešestí, nejmeně sebe. S jejich bolestí se dá blíže identifi-kovat, a být jejich chování není – na rozdíl od Hajčkovy Ma-rie – vždy standardní, je možné je plně respektovat.

Mezi zmíněnými dvěma knihami Ferrante a Hajčkovou novinkou je příbližně takový rozdíl jako mezi českými a ru-munskými filmy: filmy drmaty ze současnosti nebo lepším čes-kým TV seriálem a kvalitními produkty téhož žánru na HBO či Netflixu. *Plachetnice na vlnětáh* jsou takové oblé a příbližně. ●

Autorka je editorem webu CT art.